

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра романо-германської філології та перекладу
Кафедра іноземних мов

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

**«Актуальні питання інтернаціоналізації
вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий
та психолого-педагогічний аспекти»**

24-25 березня 2022 року

Біла Церква – 2022

ДЕМ'ЯНЕНКО О. О., канд. пед. наук, доцент кафедри славістичної філології, педагогіки та методики викладання,

ЧЕРНОБРОВ Ю. А., канд. філол. наук, асистент кафедри славістичної філології, педагогіки та методики викладання

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ АНГЛІЇ ТА США: КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ ЕТАП

Акцентовано увагу на продуктивності застосування таксономії Б.Блума під час добору й формування контрольно-оцінювальних завдань з метою активізації інтелектуально-творчої діяльності студентів і розвитку в них здатності критично осмислювати опанований матеріал курсу літератури Англії та США.

Ключові слова: таксономія Б.Блума, історія зарубіжної літератури, англійська література, розвиток критичного мислення.

В умовах постійного прагнення оновити підходи до організації навчання у вищій школі актуальними залишаються проблеми підвищення інтелектуально-творчого рівня студентів, мотивації формування належної професійної основи, здатності актуалізувати набуті знання на практиці, продукувати перспективні ідеї тощо. Адже викладачі усвідомлюють той факт, що якість освіти визначається вмінням здобувачів освіти виокремлювати проблеми, генерувати ідеї для їх вирішення, при цьому творчо і раціонально опрацьовувати дані, критично оцінювати результати власних здобутків, самоорганізовуватися та виявляти готовність виконувати нестандартні завдання. Усвідомлення потреб застосування в сучасній вищій школі під час опанування курсу літератури Англії та США

стратегій, підходів і практик, орієнтованих на розвиток здатності критично і креативно мислити, формулювати власні судження на основі зіставлень і досліджень, зумовлює актуальність проблеми.

Багатоаспектні підходи до розвитку критичного мислення у здобувачів вищої освіти висвітлені у низці праць Л.А. Киянко-Романюк, В.К. Буряка, К.О. Баханова, В.О. Берези, О.Л. Попової та Л.В. Ларічевої та інших [4; 3; 1; 2; 5 та ін.]. Дослідники «критичне мислення» розглядають як категорію вищого порядку, зазначаючи при цьому, що його використання спрямоване на складніші ситуації, які не можна вирішити за допомогою лише відтворення інформації [6, с. 314]. Узагальнення наукових тлумачень критичного мислення засвідчують такі його прояви, як: *активна пізнавальна діяльність, здатність визначати та формулювати проблеми, пропонувати способи їх вирішення, спроможність дати об'єктивну оцінку явищам або фактам з виявленням цінного та помилкового в них, ведення конструктивного діалогу, здатність мати й обстоювати власну позицію, рефлексія власних ідей, відкритість до нової інформації, докладне аналізування та осмислення інформації, зважені рішення тощо* [для прикладу: 1, с. 4; 3, с. 22].

У пропонованій розвідці здійснено спробу застосування стратегії розвитку критичного мислення під час опанування курсу літератури Англії та США на контрольно-оцінювальному етапі. Однією із перспективних у цьому контексті вважаємо застосування *Таксономії пізнавальних цілей* (Б. Блум) як особливої структури з категорій пізнавальної діяльності. Вона містить чітко визначені цілі для кожного рівня, виражені дієсловом на позначення пізнавального процесу та іменником для номінації знання, необхідного для отримання або створення суб'єктами навчального процесу: *"In our taxonomy we are classifying objectives. A statement of an objective contains a verb and a noun. The verb generally describes the intended cognitive process. The noun generally describes the knowledge students are expected to acquire or construct. Consider the following example: "Students will learn to distinguish (the cognitive process) among confederal, federal, and unitary systems of government (the knowledge)"* [7, с. 4 – 5]; *"The Taxonomy of Educational Objectives is a scheme for classifying educational goals, objectives, and, most recently, standards. It provides an organizational structure that gives a commonly understood meaning to objectives classified in one of its categories, thereby enhancing communication"* [8, с. 218].

Таксономія Блума має шість категорій навичок як результатів пізнавальної діяльності (*Remember, Understand, Apply, Analyze, Evaluate and Create*) від простіших до складніших: *"The continuum underlying the cognitive process dimension is assumed to be cognitive complexity, that is Understand is believed to be more cognitively complex than Remember, Apply is believed to be more cognitively complex than Understand, and so on"* [7, с. 5].

Під час опанування курсу літератури Англії та США практичне втілення *Таксономії Б. Блума* може бути проілюстроване як на прикладі широких тем (наприклад, сутність літературного напрямку), так і вузьких (аналіз конкретного літературного твору). Завдання на запам'ятовування і відтворення інформації належать до нижчого рівня, тоді як оцінювально-творчі завдання пропонуються як високий рівень мислення. Приклад такої форми контролю, змодельованої за таксономією Б.Блума, для з'ясування природи мистецтва модернізму за таксономією Блума наведено у Таблиці 1.

Таблиця 1 – General about Modernism

Level	Expected outcome
Knowledge (Remember)	Define the literary terms: Modernism – Avant-garde – Stream of consciousness – Impressionism – Expressionism – Theatre of the Absurd - Mythologizing –
Comprehension (Understand)	Describe with examples and personalities the literary terms (2-3 from the list).
Application (Apply)	Paint the scheme or the model “Modernism – avant-gardism: pro & contra”.
Analysis (Analyze)	Select the main fiction features of the Literary Modernism (“+ or -”): <ul style="list-style-type: none"> • the form over the content • integration with the artistic principles of realism and naturalism • the modernist writer uses intuition and imagination • this literature has no drama, only experimental poetry and prose • the reality over the art imagination Compare the literature of the Modernism and Realism in the format of the mini-article (under the table).
Synthesis (Create)	Write down the 3-4 main thesis about the basic trends of the new literary movements in the XX cent.
Evaluation (Evaluate)	Create the essay (one from the list): <ul style="list-style-type: none"> • My opinion about the psychological & philosophical basic of the Modernism in Art. • My opinion about the revolutionary ideas of the Modernism in Art. • Critical opinion about “the shocking literature” of the XX cent.

Застосування таких форм навчального контролю, як формувальних, так і підсумкових, змодельованих за таксономією Б.Блума, як засвідчує практика викладання, уможливує розвиток критичного мислення, а саме: активізацію пізнавальної діяльності, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між літературними стилями, напрямми, методами, темами, ідеями тощо, аналізування, синтезування, обґрунтування та оцінювання інформації, формування й висловлення власної позиції, вагомих висновків, заснованих на фактах і аргументах. Результати оцінювання виконаних студентами завдань слугуватимуть важливою інформацією для викладачів під час планування, коригування та оптимізації навчальних програм літературознавчого спрямування.

Список використаних джерел

1. Баханов, К. О. Технологія розвитку критичного мислення як психолого-педагогічне явище. *Історія та правознавство*. 2008. № 33. С. 4–9.
2. Береза В. О. Розвиток критичного мислення студентів-філологів у процесі стимулювання мовленнєво-розумової діяльності. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2008. № 1. С. 20–25.
3. Буряк В. К. Формування у студентів критичного стилю мислення. *Знання*. 2007. № 3. С. 21–30.
4. Киянко-Романюк Л. А. Зарубіжна і національна практика розвитку критичного мислення в учнів і студентів. *Вища освіта України*. 2004. № 4. С. 109–113.
5. Павлова О. Л., Ларічева Л. В. Методика розвитку критичного мислення у вищій школі. *Проблеми сучасної освіти*. 2020. (10), 133–138.
6. Терно С. О. Критичне мислення: динаміка та сфера застосування. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2016. Вип. 46. С. 310–315.
7. Anderson, L.W. (Ed.), Krathwohl, D.R. (Ed.), Airasian, P.W., Cruikshank, K.A., Mayer, R.E., Pintrich, P.R., Raths, J., & Wittrock, M.C. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives* (Complete edition). New York: Longman.
8. David R. Krathwohl (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. *Theory into practice*. Vol. 41, Number 4, Autumn 2002. College of Education, The Ohio State University. pp. 212–218.